

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

po rozpoznaniu w dniu 25.03.2021 r.

we W.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **J. S. i M. S.**

przeciwko (...) **Bankowi S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF zawarta dnia 06.08.2007 r. w K. pomiędzy J. S. i M. S. oraz (...) Bankiem S.A. w K. (...) Oddziałem w Ł. (obecnie (...) Bank S.A. w W.) jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów **189.451,12 zł** (sto osiemdziesiąt dziewięć tysięcy czterysta pięćdziesiąt jeden złotych, dwanaście groszy) oraz **22.465,23 CHF** (dwadzieścia dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt pięć franków szwajcarskich, dwadzieścia trzy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi w sposób następujący:

- od kwoty 89.332,67 zł – od dnia 20.02.2019 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 100.118,45 zł – od dnia 29.08.2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 22.465,23 CHF – od dnia 29.08.2020 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów **8.417,96 zł** kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powodowie J. S. i M. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Banku S.A. w W. 89.332,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, ewentualnie zasądzenie od pozwanego 88.301,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że dnia 06.08.2007 r. zawarli w Oddziale strony pozwanej umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego kursem waluty CHF. Kwota kredytu wynosiła 359.608,67 zł. Powodowie nie mieli wpływu na treść postanowień umownych. Umowa została zawarta z użyciem wzorca umownego, nie była indywidualnie uzgadniania z powodami. Nikt nie tłumaczył powodom zasad indeksacji CHF, przy wypłacie i spłacie kredytu, ani nie informował o sposobie zmiany oprocentowania kredytu.

Powodowie podnieśli zarzut nieważności umowy kredytu na podstawie art. 58 § 1 kc w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 prawa bankowego i art. 353¹ kc. Wskazali, że w umowie nie określono istotnych jej elementów, nie została podana rzeczywista równowartość kredytu w CHF (która została określona dopiero po wypłacie transz kredytu). Saldo zadłużenia jest wyrażane w CHF. Pozwany nie wskazał sposobu ustalania kursów walut w Bankowej Tabeli Kursów. Bank pozostawił sobie swobodę w określaniu wysokości zobowiązania powodów.

Skutkiem nieważności umowy jest obowiązek zwrotu przez pozwanego całości uiszczonych dotychczas przez powodów rat kredytu. Powodowie domagają się zwrotu części spłaconego kredytu za okres od dnia 31.10.2008 r. do dnia 28.08.2012 r.

Jako żądanie ewentualne powodowie zgłosili żądanie zapłaty nadwyżki ponad kwoty należne pozwanemu, obliczone bez zastosowania indeksacji od dnia 31.10.2008 r. do dnia 31.07.2018 r.

Szczegółowe uzasadnienie żądania powodów zawarte jest na k. 4-26 oraz 168-185.

Pozwany (...) Bank S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów kosztów procesu.

Pozwany wskazał, iż kwestia indeksacji została indywidualnie uzgodniona jeszcze na etapie wniosku kredytowego. Zaprzeczył, aby umowa kredytu była nieważna, aby zachodziły przesłanki do uznania jej postanowień za niewiążące względem powodów, aby postanowienia kwestionowane przez powodów były sprzeczne z dobrymi obyczajami bądź też naruszały interes powodów, aby nie poinformował należycie powodów o ryzykach związanych z umową kredytową i istotnych cechach kredytu indeksowanego, aby dowolnie ustalał kwoty należne tytułem spłaty kredytu oraz kurs waluty CHF.

Szczegółowe uzasadnienia stanowiska pozwanego zawarte jest na k. 92-108 oraz 191-201.

Na rozprawie w dniu 17.12.2019 r. pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powodów.

W piśmie procesowym z dnia 19.12.2019 r. (k. 283-285) powodowie odnieśli się do tego zarzutu, podnosząc jego bezzasadność.

W piśmie procesowym z dnia 17.06.2020 r. (k. 327-339) powodowie zmienili żądanie pozwu w ten sposób, że wnieśli o :

1) ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, zawarta dnia 06.08.2007 r. w K. pomiędzy powodami J. S. i M. S. a (...) S.A. w K. (...) Oddział w Ł. (obecnie (...) Bank S.A. w W.) jest nieważna;

2) zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów 188.516,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie licznymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty (zwrot całości uiszczonych w PLN rat kredytu od dnia 31.10.2008 r. do dnia 31.08.2016 r.) z tytułu nieważności umowy kredytu;

3) zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów 934,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie licznymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma do dnia zapłaty (zwrot całości uiszczonych w PLN należności z tytułu składek na ubezpieczenie nieruchomości, innych opłat i prowizji od dnia 16.06.2009 r. do dnia 03.08.2018 r.) z tytułu nieważności umowy kredytu;

4) zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów 22.465,23 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie licznymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma do dnia zapłaty (zwrot całości uiszczonych w CHF rat kredytu od dnia 30.09.2016 r. do dnia 30.04.2020 r.) z tytułu nieważności umowy kredytu,

ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów 88.301,92 zł (zapłata nadwyżki ponad kwoty należne pozwanemu, obliczone bez zastosowania indeksacji za okres od dnia 31.10.2008 r. do dnia 31.07.2018 r.).

W pozostałym zakresie powodowie podtrzymali dotychczasowe stanowisko w sprawie, w tym argumentację zawartą w pozwie i pozostałych pismach procesowych.

W piśmie procesowym z dnia 02.09.2020 r. (k. 380-381) pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, także w zakresie zmienionym pismem z dnia 17.06.2020 r.

Zakwestionował abuzywność i nieważność umowy kredytu oraz interes prawny powodów w żądaniu ustalenia. Ponownie zgłosił zarzut przedawnienia.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W dniu 29.06.2007 r. J. S. w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik M. S. złożyła wniosek o kredyt hipoteczny nr (...) w (...) Banku S.A. (...) Oddział w Ł..

Przedmiotem wniosku był kredyt w PLN w kwocie 345.000 zł, indeksowany kursem waluty CHF na okres 30 lat, z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego od dewelopera (...) we W., położonego przy ul. (...) we W.. Cena zakupu wynosiła 756.059,86 zł.

W dniu 26.06.2007 r. J. S., działając w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik M. S., podpisała oświadczenie kredytobiorcy o wyborze waluty obcej, w którym oświadczyła, że:

- została poinformowana, iż przedstawiona jej tabela dotycząca wpływu zmian oprocentowania i kursu waluty kredytu na wysokość miesięcznych rat ma charakter wyłącznie przykładowy i nie będzie na jej podstawie wywodzić żadnych roszczeń wobec (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł.,

- po zapoznaniu się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej wnosi o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W oświadczeniu przedstawione zostały sytuacje modelowe:

- wysokość raty przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej:

- dla kredytu w PLN – 1.259,13 PLN,

- dla kredytu indeksowanego w CHF – 1.032,91 PLN,

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest wyższy o 20 %: 1.510,96 PLN,

- wysokość raty przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, co daje wzrost o 10,9 %: 1.145,50 PLN,

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb:

- dla kredytu w PLN – 1.599,36 PLN,

- dla kredytu indeksowanego do CHF – 1.340,21 PLN,

- wysokość raty przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,52 p.p. w przypadku kredytów w PLN i 1,1158 p.p. w przypadku kredytów indeksowanych kursem CHF:

- dla kredytu w PLN – 1.300,95 PLN,

- dla kredytu indeksowanego do CHF – 1.114,00 PLN.

Przy składaniu wniosku nie były omawiane zasady ustalania kursów walut przez (...) Bank S.A. Zasady te nie były znane obsługującej powódkę A. K..

Była mowy o tym, że w umowie kredytu stosowane są przeliczenia według kursu kupna i kursu sprzedaży CHF. Raty kredytu indeksowanego do CHF miały być niższe niż raty kredytu w PLN.

/ dowód: wniosek o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 29.06.2007 r. – k. 54-61 i 117-124;

oświadczenie o wyborze waluty obcej z dnia 26.06.2007 r. – k. 116; zeznania świadka

A. K. – e-protokół z dnia 29.10.2019 r. 00:01:09-00:19:48 k. 272-

273 i 275; zeznania powódki J. S. – e-protokół z dnia 17.12.2019 r. 00:01:43-

00:37:09 k. 278-280 i 282 /

Po przyjęciu wniosku kredytowego umowa kredytu była przygotowywana w centrali banku w Ł. i przesyłana do oddziału celem podpisania. Zdarzały się sytuacje, w których klienci przed podpisaniem umowy otrzymywali jej egzemplarz w celu zapoznania się lub konsultacji.

/ dowód: zeznania świadka A. K. – e-protokół z dnia 29.10.2019 r. 00:01:09-

00:19:48 k. 272-273 i 275 /

W dniu 06.08.2007 r. (...) Bank S.A. w K. (...) – Oddział w Ł. (KRS nr (...)) oraz J. S. i M. S., reprezentowany przez J. S. jako pełnomocnika, zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF.

Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 359.608,67 zł indeksowanego kursem CHF; przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy, równowartość kredytu wynosiłaby 161.404,25 CHF, natomiast rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu; kredytobiorcy oświadczyli, iż są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko (§ 1 ust. 1).

Splata kredytu miała nastąpić w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych. (§ 1 ust. 2).

Oprocentowanie kredytu miało być zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 3,96 % w skali roku, na które składała się suma obowiązującej stawki DBCHF i stałej marży Banku, wynoszącej 2,15 % (§ 1 ust. 3 umowy).

Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wynosiłaby równowartość 766,85 CHF; rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat (§ 1 ust. 4).

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy kredytu wynosił 261.298,55 zł (§ 1 ust. 7).

Kredyt przeznaczony był na (§2 ust. 1):

a) 345.000 zł na pokrycie części kosztów budowy lokalu mieszkalnego realizowanego przez dewelopera – (...) sp. z o.o. we W.,

b) 3.596,09 zł na uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości,

c) 5.394,13 zł na pokrycie składek ubezpieczeniowych,

d) 224,32 zł na uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu,

e) 5.394,13 zł na uiszczenie składki z tytułu Pakietowego Ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki.

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były (§ 3):

1. hipoteka kaucyjna w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170 % kwoty kredytu na lokalu mieszkalnym nr (...) o pow. 150,34 m² położonym we W. przy ul. (...);
2. ubezpieczenie z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki przez 9 pierwszych miesięcy kredytowania;
3. cesja na rzecz Banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia, powodzi i innych zdarzeń losowych na sumę ubezpieczenia odpowiadającą wartości odtworzeniowej budynku;
4. weksel in blanco wraz z deklaracją do czasu przedstawienia w Banku odpisu z KW nieruchomości zawierającego prawomocny wpis hipoteki;
5. ubezpieczenie od ryzyka utraty wartości nieruchomości przez okres 5 lat od dnia uruchomienia kredytu;
6. cesja wierzytelności z tytułu umowy zawartej z deweloperem z tytułu przysługującego zwrotu wniesionych środków na budowę domu/mieszkania.

Warunkiem wypłaty kredytu / transzy kredytu było przedłożenie dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia, cesje, inne oświadczenia kredytobiorców (§ 5).

W § 6 umowy zostały zawarte m.in. następujące definicje:

- Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana Tabelą Kursów – sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP; tabela sporządzana była o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywała przez cały następny dzień roboczy;
- Libor 3 miesięczny dla CHF (Libor 3m) – (...) – oprocentowanie, na jakie banki skłonne są udzielić pożyczek w CHF innym bankom na rynku międzybankowym w L. na okres trzech miesięcy;
- rata kapitałowo-odsetkowa – pełna rata zawierająca miesięczną ratę spłaty kapitału kredytu oraz umowne odsetki naliczone w stosunku miesięcznym za pozostającą do spłaty część kapitału;
- rata odsetkowa – rata odsetkowa, przypadająca do spłaty w okresie karencji za dany okres rozliczeniowy naliczona z tytułu odsetek umownych w stosunku miesięcznym od uruchomionej części kredytu;
- rata spłaty – łączna kwota raty kapitałowo-odsetkowej przypadająca do spłaty za dany okres rozliczeniowy lub rata odsetkowa przypadająca do spłaty a dany okres rozliczeniowy w okresie karencji, powiększona o należne składki ubezpieczeniowe oraz opłaty i prowizje.

W dniu wypłaty kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów, obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2).

Uruchomienie kredytu lub transzy kredytu winno nastąpić nie później niż w terminie 7 dni roboczych od daty złożenia wniosku o wypłatę wraz z całą dokumentacją (§ 9 ust. 3).

Wysokość zobowiązania z tytułu spłat rat kapitałowo-odsetkowych miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF, po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w Tabeli Kursów do CHF, obowiązującego w dniu spłaty (§ 10 ust. 3).

W przypadku wypłaty kredytu w transzach Bank udzielił kredytobiorcom karencji w spłacie kapitału przez okres wypłaty transz kredytu, nie dłużej jednak niż do czterech miesięcy od daty wypłaty ostatniej transzy; w okresie karencji kredytobiorcy obowiązani byli do miesięcznej spłaty odsetek (§ 10 ust. 5).

Sposób i terminy zarachowania spłat określał Regulamin (§ 10 ust. 7).

Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBCHF (§ 13 ust. 1).

Indeks DBCHF dla każdego miesiąca obliczany był jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3M obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczonym od 26 dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę (§ 13 ust. 2).

Indeks DBCHF ulegał zmianie w okresach miesięcznych i obowiązywał od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość indeksu była różna od obowiązującej stawki indeksu o przynajmniej 0,1 p.p. i obowiązywał od pierwszego kalendarzowego dnia miesiąca (§ 13 ust. 5).

W razie stwierdzenia przez Bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego Kredytobiorcy, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub kapitałowo-odsetkowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu, Bank mógł (§ 22 ust. 1):

- a) wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części;
- b) zażądać dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu bądź przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez Bank.

Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością Kredytobiorcy – 7 dni (§ 22 ust. 2).

Po upływie okresu wypowiedzenia kredytobiorca był obowiązany do niezwłocznego zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami należnymi Bankowi za okres korzystania z kredytu (§ 22 ust. 3).

W sprawach nieuregulowanych umową kredytu zastosowanie miały postanowienia Regulaminu do umowy kredytu hipotecznego, stanowiącego integralną część umowy (§ 25 ust. 1).

Załącznikami do umowy kredytu z dnia 06.08.2007 r. były następujące dokumenty:

- deklaracja wekslowa,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji,
- harmonogram wypłaty transz,
- pouczenie o prawie odstąpienia od umowy kredytu,
- umowa cesji wierzytelności należnych kredytobiorcy z tytułu zwrotu wpłat dokonanych na rzecz dewelopera,
- oświadczenie udzielone zgodnie z art. 92a prawa bankowego,
- deklaracja zgody na przystąpienie do ubezpieczenia od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy,
- ogólne warunki ubezpieczenia kredytobiorców od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy,
- druk wniosku o wypłatę,

- deklaracja ubezpieczenia z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki.

Regulamin kredytu hipotecznego zawierał analogiczne postanowienia w wyżej opisanym zakresie, co umowa kredytu.

Harmonogram wypłaty transz przewidywała wypłaty:

- I – 10.788,26 zł (...) Bank S.A. – opłata z tytułu ubezpieczeń – 31.08.2007 r.,

- I – 3.596,09 zł (...) Bank S.A. – opłata z tytułu ubezpieczenia utraty wartości nieruchomości – 31.08.2007 r.,

- I – 224,32 zł (...) Bank S.A. – opłata z tytułu ustanowienia hipoteki,

- I – 289.848,59 zł – deweloper – budowa – 31.08.2007 r.,

- II – 55.151,41 zł – deweloper – budowa – 20.07.2008 r.

/ dowód: umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z dnia 06.08.2007 r. z

załącznikami – k. 31-49, 125-145 i 149; aneks nr (...) z dnia 18.05.2009 r. – k. 50 i 146-147;

aneks nr (...) z dnia 18.06.2010 r. – k. 51 i 148; zeznania powódki J. S. – e-

protokół z dnia 17.12.2019 r. 00:01:43-00:37:09 k. 278-280 i 282 /

Początkowe raty kredytu miały wynosić:

- do 31.08.2007 r. – 58,96 CHF (odsetki),

- od 30.09.2007 r. do 30.09.2008 r. – 442,21 CHF (odsetki),

- do 31.10.2008 r. – 471,59 CHF (odsetki),

- od 30.11.2008 r. – 752,00 CHF (kapitał + odsetki).

/ dowód: harmonogram – załącznik nr 1 do umowy kredytu – k. 62 /

Na podstawie umowy kredytu nr (...) z dnia 06.08.2007 r. (...) Bank S.A. dokonał wypłaty następujących środków:

- w dniu 27.08.2007 r. – 304.457,26 zł, tj. 134.004,08 CHF po kursie kupna 2,2720, w tym:

- 289.848,59 zł na pokrycie części kosztów budowy na rachunek dewelopera,

- 3.596,09 zł na ubezpieczenie od ryzyka utraty wartości nieruchomości,

- 5.394,13 zł na ubezpieczenie od ryzyka braku możliwości spłat kredytu z powodu utraty źródła dochodu,

- 5.394,13 zł na uiszczenie składki z tytułu Pakietowego Ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki,

- 224,32 zł na pokrycie kosztów udzielenia kredytu,

- w dniu 03.09.2008 r. – 55.151,41 zł, tj. 27.882,41 CHF po kursie kupna 1,9780 – na rachunek dewelopera.

/ dowód: potwierdzenie z dnia 06.08.2018 r. – k. 63 /

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 20.05.2010 r., rep. A nr (...), J. S. i M. S. nabyli w ramach małżeńskiej wspólności majątkowej lokal mieszkalny położony przy ul. (...) o pow. 166,73 m², składający się z 4 pokoi, pokoju

z kuchnią i przedpokojem, trzech łazienek, dwóch przedpokoi, hallu i garażu, objęty KW nr (...), wraz z udziałem wynoszącym (...) w częściach wspólnych budynku i gruntu objętych KW nr (...).

Na lokalu ustanowiona została hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 611.334,74 zł na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami udzielonego dnia 06.08.2007 r. umową nr (...), zmienioną aneksem nr (...) z dnia 18.05.2009 r. na rzecz (...) Banku S.A. w W..

Powodowie przeprowadzili się do nabytego mieszkania w 2010 r.

/ dowód: wydruk elektronicznej księgi wieczystej nr (...) – k. 74-78; zeznania powódki

J. S. – e-protokół z dnia 17.12.2019 r. 00:01:43-00:37:09 k. 278-280 i 282 /

W dniu 11.02.2015 r. (...) Bank S.A. w W. oraz J. S. i M. S. zawarli aneks nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...), którym dokonali zmiany sposobu spłaty kredytu indeksowanego do CHF w taki sposób, że spłata kredytu miała następować w walucie CHF lub złotych polskich.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 11.02.2015 r. – k. 52-53 i 150-152 /

Na dzień 06.08.2018 r. saldo zadłużenia powodów naliczone przez pozwanego z tytułu kredytu nr (...) wynosiło 117.241,62 CHF, w tym:

- 117.234,13 CHF kapitału,

- 7,49 CHF odsetek.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 06.08.2018 r. – k. 64 /

Na podstawie uchwał nadzwyczajnych zgromadzeń akcjonariuszy z dnia 18.06.2009 r. (...) Bank S.A. w K. – KRS nr (...) został przejęty przez (...) Bank S.A. w W. – KRS nr (...) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Spółka przejmująca zmieniła firmę na (...) Bank S.A. Połączenie zostało zarejestrowane dnia 04.01.2010 r.

Następnie na podstawie uchwał zwyczajnych walnych zgromadzeń akcjonariuszy z dnia 03.04.2012 r. (...) Bank S.A. w W. – KRS nr (...) został przejęty przez (...) Bank S.A. w W. – KRS nr (...) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Spółka przejmująca zmieniła firmę na (...) Bank S.A. w W.. Połączenie zostało zarejestrowane dnia 01.06.2012 r.

/ dane znane Sądowni z urzędu oraz powszechnie dostępne w przeglądarce KRSONline; nadto dowód:

odpis z KRS nr (...) – k. 111-115 i 259-266 /

Powodowie spłacili na rzecz (...) Banku S.A., następnie (...) Banku S.A.:

- w okresie od dnia 31.10.2008 r. do dnia 31.08.2016 r. – 189.007,63 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych oraz 934,75 zł tytułem składek ubezpieczeniowych, innych opłat i prowizji, czyli łącznie 189.942,38 zł,

- w okresie od dnia 01.09.2016 r. do dnia 30.04.2020 r. – 22.465,23 CHF.

/ dowód: historia spłaty kredytu – k. 68-71, k. 342-345; opinia biegłego z zakresu rachunkowości i

finansów P. R. z dnia 30.09.2020 r. – k. 354-370 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie prawie w całości.

Powodowie dochodzą ustalenia nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 06.08.2007 r. oraz zwrotu świadczeń nienależnych spełnionych w wykonaniu tej umowy. Powodowie zakwestionowali tę umowę kredytową, powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa bankowego oraz zawarcie w treści umowy postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc.

Uprawnione jest stanowisko powodów co do zawarcia w treści umowy z dnia 06.08.2007 r. niedozwolonych postanowień umownych w zakresie odnoszącym się do indeksacji kredytu do waluty CHF, co skutkowało nieważnością tejże umowy.

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bankiem S.A. Oddziałem w Ł., czyli tzw. D., umowę kredytu typu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty CHF, na kwotę 359.608,67 zł.

Stosownie do postanowień ogólnych warunków umowy kredytowej, wypłacone transze kredytu miały zostać przeliczone na CHF wg kursu kupna walut ustalanego przez Bank obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Stosowane do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kursy CHF ustalane były jednostronnie według Tabeli kursów obowiązującej w Banku.

Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych była ustalana na podstawie wskazanej w harmonogramie spłat kwoty wyrażonej w CHF wyliczonej po wypłacie kredytu (transzy kredytu). Spłata tych rat również następowała w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości zobowiązania wyrażonego w CHF według kursu sprzedaży walut ustalanych przez Bank i obowiązującego w dniu spłaty.

Kredyt miał zostać wypłacony w dwóch transzach.

W ten sposób w chwili zawarcia umowy kwota kredytu będąca podstawą wyliczenia rat nie została ściśle oznaczona. W umowie kredytu zawarte zostało – mające wyłącznie orientacyjny charakter – przeliczenie według kursu z dnia zawarcia umowy. Przeliczenie to dało wynik 161.404,25 CHF. Sam kurs nie został podany, ale wynosił 2,2280.

Dokonując wypłat obu transz kredytu, pozwany przeliczył wypłacane sumy na CHF według dwóch różnych kursów:

- w dniu 27.08.2007 r. – 304.457,26 zł – według kursu 2,2720 – co dało wynik 134.004,08 CHF,

- w dniu 03.09.2008 r. – 55.151,41 zł – według kursu 1,9780 – co dało wynik 27.882,41 CHF.

Ostatecznie zatem zobowiązanie wyrażone w walucie indeksacji opiewało na 161.886,49 CHF, czyli było o 482,24 CHF wyższe.

Docelowa suma kredytu w CHF miała dopiero wynikać z harmonogramu spłat. Jak wynika z § 5 umowy, uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu szeregu warunków, aczkolwiek warunki te mogły być spełnione przez kredytobiorców dość szybko, nawet tego samego dnia lub w ciągu kilku dni. W chwili zawarcia umowy nie można było jednak jednoznacznie ustalić daty, w jakiej uruchomienie kredytu miało nastąpić.

Pozwany w żaden sposób nie wyjaśnił ani nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego nie było możliwe dokonanie jednoznacznego i wiążącego przeliczenia PLN na CHF w dniu zawarcia umowy kredytu i według – uzgodnionego przez strony – kursu z tego dnia. Nic nie stało na przeszkodzie, aby w umowie kredytu dokonać przeliczenia waluty według określonego kursu, w szczególności średniego kursu NBP, albo jakiegokolwiek innego kursu – uzgodnionego z powodami.

Tymczasem umowa kredytu pozostawiała Bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu. Zapis o przeliczeniu sumy kredytu na CHF według kursu z dnia uruchomienia kredytu jest zapisem pochodzącym od Banku, a nie od powodów. Nie

było to z pewnością postanowienie indywidualnie uzgodnione, skoro zostało przeniesione dosłownie z regulaminu kredytu. W umowie kredytu nie został również szczegółowo opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Część ogólna umowy zawiera wprawdzie definicję Tabeli kursów sporządzanej na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym, ale jest to dalece niewystarczające. Nie wiadomo przede wszystkim, co oznacza rynek międzybankowy. Nie ma przy tym znaczenia, czy kursy były ustalane na podstawie danych transakcyjnych pozyskiwanych z rynków finansowych (przy użyciu systemu Bloomberg, Reuters, Thompson, itp.) czy też w inny podobny sposób, jeżeli sposób ten nie został indywidualnie uzgodniony na potrzeby konkretnej transakcji. Nie ma też znaczenia, że kursy ustalane są według takich samych czy podobnych reguł przez wszystkie banki komercyjne.

Stosowane w umowie kredytu do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu oraz przy spłacie kolejnych rat kursy CHF ustalane były w istocie jednostronnie wg tabeli kursów obowiązującej w (...) Banku S.A.

Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18).

Ponadto, zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna

oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

Zakładając przeliczenie walut PLN/CHF wg średniego kursu NBP, zobowiązanie powodów wyniosłoby:

- według kursu z dnia złożenia wniosku kredytowego – 29.06.2007 r. – 2,2730 – 158.208,83 CHF (przy czym powodowie wnioskowali o 345.000 zł, a zwiększenie sumy kredytu było wynikiem doliczenia przez Bank różnych dodatkowych opłat za ubezpieczenie, ustanowienie hipoteki, itp.);

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 06.08.2007 r. – 2,3158 – 155.284,86 CHF;

- według kursów z dnia uruchomienia kolejnych transz:

- 27.08.2007 r. – 304.457,26 zł : 2,3300 = 130.668,35 CHF,

- 03.09.2008 r. – 55.151,41 zł : 2,0036 = 27.526,16 CHF,

tj. łącznie 158.194,51 CHF.

W każdym wypadku zobowiązanie powodów byłoby wyraźnie niższe.

Stosując swój kurs kupna – niższy od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorców wyrażonego w walucie waloryzacji.

Z uwagi na zastosowanie kursu kupna (niższego) do przeliczenia kredytu wypłaconego oraz kursu sprzedaży (wyższego) do spłaty kredytu zobowiązanie staje się wyższe już w dniu wypłaty, gdyby kredyt miał zostać od razu spłacony. Suma kapitału w PLN do spłaty jest w takim przypadku z założenia wyższa od sumy kapitału udostępnionego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie lub dniu poprzedzającym dzień płatności należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób rażący, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współżycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu do waluty obcej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna, albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą tzw. antyspreadową z dnia 26.07.2011 r.

Nietrafnie podniósł pozwany, że indeksacja kredytu była indywidualnie uzgodniona, co miałyby wynikać z treści wniosku kredytowego. We wniosku powodowie wskazali, że wnoszą o przyznanie im kredytu w kwocie 345.000 zł. To, że kredyt miał być indeksowany do CHF wynika z samego formularza pochodzącego od Banku. Złożenie wniosku kredytowego o określonej treści nie jest przy tym tożsame z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy kredytu.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzula indeksacyjna dotyczy głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Skoro w samej umowie kredytu nie została wiążąco wskazana suma kredytu w CHF, będąca

podstawą wyliczenia rat, czyli umowa kredytu pozostawiała bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu, to znaczy że umowa ta wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś uzasadnia stwierdzenie nieważności tej umowy.

Pozwany nie wykazał, aby treść umowy kredytu została indywidualnie uzgodniona z powodami. Przeciwnie, widać, że treść umowy w zakresie kwestionowanych postanowień indeksacyjnych stanowi wzorzec opracowany przez Bank. Z zeznań świadka A. K. wynika, że umowa kredytu umowa docierała do oddziału Banku przygotowana do podpisu. To, że istniała możliwość zapoznania się z wzorcem umowy w domu, choćby nawet powodowie z niej nie skorzystali, nie oznacza, że umowa została indywidualnie uzgodniona. Pozwany nie wykazał zresztą, aby w okresie pomiędzy dniem 29.06.2007 r. (złożenie wniosku) a dniem 06.08.2007 r. (podpisanie umowy) przedstawił (przesłał) powodom projekt umowy w celu akceptacji i dokonania ewentualnych zmian. W takich okolicznościach nie sposób mówić o indywidualnym uzgodnieniu poszczególnych postanowień umowy kredytu. Świadek A. K. nie kojarzyła tej konkretnej umowy, wskazała na ogólne reguły postępowania, co nie jest tożsame z przebiegiem konkretnej transakcji. Nie może też mieć decydującego znaczenia podpisanie przez powódkę – na formularzu Banku – oświadczenia o ryzyku walutowym i ryzyku zmiany stopy procentowej. Możliwość samej zmiany kursu waluty jest oczywista, natomiast powodowie nie wyrazili swobodnie zgody na stosowanie kursów ustalanych przez Bank.

Co do zasady przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej należy uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądz, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądz (walutę) niż pieniądz polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Regulacje dotyczące kredytu indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymagałaby jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF musiałyby zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznaną w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powodów postanowieniami umowy kredytu oraz regulaminu kredytowania.

Nieważność umowy kredytu indeksowanego do CHF d. (...) Banku S.A. została stwierdzona wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23.10.2020 r., I ACa 739/19;
- Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14.08.2020 r., I ACa 1044/19;
- Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 06.02.2020 r., I ACa 546/18, z dnia 19.11.2019 r., I ACa 145618;
- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 30.09.2020 r., VI ACa 406/19, z dnia 08.09.2020 r., VI ACa 182/19, z dnia 27.07.2020 r., VI ACa 69/19, z dnia 27.07.2020 r., VI ACa 114/18, z dnia 21.07.2020 r., VI ACa 726/18, z dnia 15.07.2020 r., VI ACa 32/19, z dnia 04.06.2020 r., I ACa 406/18,
- Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23.11.2020 r. I ACa 594/20.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powodów co do nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 06.08.2007 r.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może zostać uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc oznacza potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, mająca charakter obiektywny. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Na takie cechy roszczenia o ustalenie z art. 189 kpc wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy, m.in. w wyrokach: z dnia 30.10.1990 r., I CR 649/90; z dnia 08.05.2000 r., V CKN 29/00; z dnia 04.10.2001 r., I CKN 425/00; z dnia 01.04.2004 r., II CK 125/03; z dnia 18.06.2009 r., II CSK 33/09; z dnia 18.03.2011 r., III CSK 127/10; z dnia 09.02.2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z dnia 14.03.2012 r., II CSK 252/11; z dnia 29.03.2012 r., I CSK 325/11; z dnia 19.09.2013 r., I CSK 727/12. Inaczej mówiąc, przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971, s. 26). Osoba zainteresowana może dochodzić roszczenia o ustalenie, jeśli nie może uzyskać jakiegokolwiek innej ochrony, w jakikolwiek inny sposób, niż poprzez uzyskanie i przedłożenie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów powoda i chroni jego również na przyszłość przed posunięciami strony przeciwnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa kredytu nr (...) została zawarta na okres od 06.08.2007 r. do 08.2037 r., należy uznać, że zachodzi niepewność sytuacji prawnej powodów wymagająca wiążącego rozstrzygnięcia. Ustalenie nieważności umowy kredytu zwalnia powodów z obowiązku dalszego uiszczania kolejnych rat kredytu i otwiera drogę do ostatecznego rozliczenia kredytu.

W tej sprawie spełnione zostały przesłanki ustalenia nieważności umowy kredytu na podstawie art. 189 kpc, tj. posiadanie przez powodów interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia oraz zaistnienie wadliwości umowy w postaci jej sprzeczności z prawem skutkującej nieważnością na podstawie art. 58 § 1 kc.

Sąd ustalił zatem (pkt I wyroku), że umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF zawarta dnia 06.08.2007 r. w K. pomiędzy J. S. i M. S. oraz (...) Bankiem S.A. w K. (...) Oddziałem w Ł. (obecnie (...) Bank S.A. w W.) jest nieważna.

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu powodowie mogą domagać się zwrotu świadczenia nienależnie spełnionego w wykonaniu tychże umów, tj. zwrotu kwot przekazanych poprzednikowi prawnemu pozwanego Banku oraz samemu pozwanemu w okresie od sierpnia 2007 r. do kwietnia 2020 r., a wyrażonych: do 2016 r. w PLN i od 2016 r. w CHF.

Jak wynika z zaświadczeń i historii kredytu wystawionych przez pozwanego oraz opinii biegłej z zakresu rachunkowości do 2016 r. powodowie spłacili łącznie 189.942,38 zł oraz 22.465,23 CHF. Powodowie zażądali zwrotu 189.451,12 zł, czyli sumy nieznacznie niższej, oraz zwrotu 22.465,23 CHF.

Nieważność umowy kredytu oznacza brak podstaw do zapłaty wszystkich przewidzianych w niej należności, nie tylko spłaty kapitału i odsetek umownych, ale także prowizji i innych opłat, w szczególności składek na ubezpieczenia związane z udzieleniem kredytu.

Reasumując, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów 189.451,12 zł oraz 22.465,23 CHF.

Na podstawie art. 481 § 1 kc powodom przypadają ustawowe odsetki za opóźnienie liczone w sposób następujący:

- od kwoty 89.332,67 zł – od dnia 20.02.2019 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 100.118,45 zł – od dnia 29.08.2020 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 22.465,23 CHF – od dnia 29.08.2020 r. do dnia zapłaty.

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11).

Powodowie nie wykazali, aby przed wytoczeniem powództwa wezwali pozwanego do zapłaty dochodzonej należności. W takiej sytuacji za skuteczne wezwanie do zapłaty 89.332,67 zł należy uznać doręczenie pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło dnia 05.02.2019 r. (k. 91). Pozwany pozostaje w opóźnieniu z zapłatą tej sumy po 14 dniach, tj. od dnia 20.02.2019 r. Z kolei w zakresie rozszerzonego powództwa, tj. co do kwot 100.118,45 zł i 22.465,23 CHF stan opóźnienia zaistniał po 14 dniach od doręczenia odpisu pisma (14.08.2020 r. – k. 349), czyli od dnia 29.08.2020 r.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako nieusprawiedliwione.

Za nietrafny należy uznać zarzut przedawnienia roszczenia. Ponieważ zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego jest zobowiązaniem bezterminowym, którego wymagalność zależy od wezwania do zapłaty, zastosowanie znajduje art. 120 kc, zgodnie z którym, jeżeli wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Należy zatem rozważyć, kiedy powodowie mogli najwcześniejsz skierować do pozwanego wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu Okręgowego stan taki zaistniał wówczas, gdy pojawiły się w opinii publicznej, w prasie, itp. szerzej prezentowane poglądy co do możliwości wadliwości umów kredytów indeksowanych do CHF, czy też po wejściu w życie ustawy antyspreadowej i przystąpieniu stron kredytów do zawarcia aneksów w przedmiocie spłaty bezpośrednio w CHF, a zatem około 2011 roku. W takim wypadku do dnia wniesienia pozwu nie minął okres 10 lat.

Wobec uwzględnienia żądania w zakresie należności głównej powodów należy uznać za wygrywających sprawę praktycznie w całości, co zgodnie z art. 100 in fine kpc skutkuje przyznaniem im zwrotu kosztów procesu również w całości. Koszty te obejmują: opłatę od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – 5.400 zł (stawkę zastępstwa określa się według pierwotnej wartości przedmiotu sporu, rozszerzenie powództwa

skutkuje dopiero od następnej instancji), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wydatkowaną zaliczkę na koszty opinii biegłego – 1.983,86 zł, tj. łącznie 8.417,96 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.